

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

יום שלישי ג' תמוז תשפ"ד, 09/07/24

תכנית הלימודים בתנ"ך לתלמידי י"א י"ב (כו"ח) תשפ"ה

תכנית הלימודים לתלמידי כו"ח, תואמת את הדרישות של [תכנית הלימודים 2 יח"ל](#), הן מבחינת פרקי הלימוד והן מבחינת מיומנויות הלמידה (עמ' 27 – 29), הנדרשות על פי תכנית הלימודים תשע"ט.

תכנית מותאמת זו היא ארצית ומיועדת לתלמידים כבדי שמיעה וחירשים (07 קוד 3-4 או ברמת חומרת מוגבלות ב'ג') הזכאים להתאמה של בחינת בגרות בית ספרית.

מבוא -

ספר התנ"ך הוא היצירה המובהקת הקשורה להיווצרות העם היהודי בארץ ישראל, לשפה העברית ולערכים אנושיים רבים. בשל מעמדו זה, נלמד התנ"ך כתחום דעת מחייב במערכת החינוך הממלכתית במדינת ישראל.

המעבר לרפורמת 'הלמידה המשמעותית' חולל שינוי במערכת החינוך, ונוצרה דרישה להתאים את לימודי התנ"ך לשינויים הפדגוגיים המתרחשים במערכת החינוך. תכנית הלימודים החדשה מתבססת על התפיסה שעל התלמיד לדעת את הסיפור התנ"כי הרציף, על מגוון ערכיו.

סיפורי התנ"ך מספקים הצצה לחיי היומיום ולתפיסת עולמם הערכית-מוסרית של הקדמונים. לאחר הבנת הסיפור על רקע תקופתו, יש לנסות ולהפיק מתוך הדיון בעלילה ובנפשות הפועלות שיח רלוונטי משמעותי הנוגע למציאות חיינו ולסוגיות אישיות המעסיקות את התלמיד בשלבי התפתחותו

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

השונים. דיון כזה ייערך בפרקים המזמנים שיח ערכי. השאיפה היא, שהתלמיד יהיה מעוניין לבחון את ספר התנ"ך ולהעמיק בסיפוריו ובמסריו, ואף ימצא שחלק מלבטיו מקבילים ללבטי הגיבורים בתנ"ך, ולדילמות הקשורות לחיי הפרט והחברה בישראל כיום.

רציונל -

ספר התנ"ך מהווה בסיס להבנת היבטים עיקריים בהיסטוריה היהודית-ישראלית, במורשת ובאמונותיה. מטרת תכנית הלימודים היא שהתלמיד יגלה עניין וסקרנות ביחס לספר התנ"ך, יכיר את העושר, את הגיוון ואת האיכויות המיוחדות של הקורפוס, וידע ששורשי תרבותו נובעים ממנו. השאיפה היא שהתלמידים ידעו את עיקרי הסיפור התנ"כי ויכירו אחדות מסוגותיו הספרותיות, תוך חתירה להפקת משמעות ורלוונטיות לחייהם.

רציונל הלמידה כולל ארבעה עקרונות: ידיעת סיפורי התנ"ך, למידה משמעותית, רצף ובחירה.

עקרונות -

1. התנ"ך מורכב מסוגות ספרותיות שונות, והסוגה הנרטיבית היא אחת הבולטות בו. הסיפור עוסק בדמויות, בקורותיהן, בהכרעותיהן ובמורכבויותיהן. הסיפור אינו סיפור גרידא; הוא משקף מגוון ערכים, דעות ואמונות המצויים בספר התנ"ך. ניתוח הסיפורים מאפשר ניהול דיון סביב המסרים הגלויים והסמויים המופיעים בסיפור, ואף מאפשר הבעת עמדות, רגשות, ביקורת וכדומה. הסיפורים יילמדו בהקשר ההיסטורי והתרבותי של זמן כתיבתם, ויושם דגש הן על הכרת המקומות שבהם התרחשו האירועים, והן על הכרת השפה התנ"כית שבה נכתבו.
2. הנחת היסוד של התכנית היא שיש בטקסט התנ"כי רבדים רלוונטיים ומשמעותיים לעולמם של לומדיו ולערכי החברה.
3. תכנית הלימודים כוללת רצף לינארי. בכיתות ב-ט יילמדו הנושאים העיקריים לפי סדר הספרים ההיסטוריוגרפיים של המקרא, על פי נוסח המסורה, מבריאת העולם ועד שיבת ציון. במהלך הלמידה יכירו התלמידים סוגות ספרותיות שונות כגון: סיפור, שירה, חכמה, חוק ונבואה. חשיפת התלמידים למגוון זה נועדה לפרוס בפניהם את העושר הספרותי והרעיוני המצוי במקרא ולהביאם להיכרות עם מנעד ספרותי נרחב שעשוי לדבר אל לבם בצורות שונות.
4. בכיתות חטיבת הביניים והחטיבה העליונה תוצע בחירה ביחס לחלק מתוכני הלימוד. הנחת היסוד היא, שמתן בחירה יאפשר למורים ולתלמידים לעסוק בתנ"ך מתוך עניין וסקרנות, משום שהלמידה תעסוק בתחומים קרובים לליבם.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

תכנית הלימודים לתלמידי כו"ח, תואמת את הדרישות של [תכנית הלימודים 2 יח"ל](#), הן מבחינת פרקי הלימוד והן מבחינת מיומנויות הלמידה (עמ' 27 – 29), הנדרשות על פי תכנית הלימודים תשע"ט.

תכנית מותאמת זו היא ארצית ומיועדת לתלמידים כבדי שמיעה וחירשים (07 קוד 3-4 או ברמת חומרת מוגבלות ב'ג') הזכאים להתאמה של בחינת בגרות בית ספרית.

א. תכנית הלימודים

תכנית הלימודים לתלמידי כו"ח היא בהתאמה לתכנית הלימודים תנ"ך ממלכתי 2 יח"ל. המסומן בצהוב – ירד במיקוד לשנה"ל תשפ"ד.

שימו לב: לעתים יש להתייחס בדיון הכיתתי לאותם פרקים/פסוקים שירדו במיקוד וזאת כאשר הדבר נדרש כדי לקשר בין אירועים/פרקים הנלמדים בתכנית הלימודים.

תכנית לימודים כו"ח (בירוק)	רעיונות גדולים	תכנית לימודים (הרגילה)	חטיבה עליונה
<p>א. סיפורי האבות</p> <p>בראשית י"ב; ט"ו; ט"ז; י"ח; כ"א; כ"ב (א-יט); כ"ד; כ"ה (יט-לד) כ"ז; כ"ט; ל"ב (כ"ד-ל"ב)</p>	<p>✓ בסיפורי האבות והאימהות ישנה העדפה להיאחזות בארץ כנען ומובעת ביקורת (סמויה או גלויה) על עזיבתה.</p> <p>✓ האלוהים מתגלה ומדבר אל האדם כאשר יש לו ייעוד.</p> <p>✓ הירושה בסיפורי האבות והאימהות היא לפי תכונותיו של האדם וייעודו ולא דווקא בשל היותו הבכור.</p> <p>✓ סיפורי עקרות מבשרים לנו על לידתו של אדם בעל שליחות וייעוד.</p>	<p>א. סיפורי האבות</p> <p>בראשית י"ב; י"ג; ט"ו; ט"ז; י"ח; י"ט; כ"א; כ"ב (א-י"ט); כ"ג; כ"ד; כ"ה (י"ט-י"ט) – ל"ד) כ"ז; כ"ח; כ"ט; ל"ב (כ"ד-ל"ב)</p>	<p>70%</p>

<p>ב. סיפורי יוסף</p> <p>בראשית ל"ז; ל"ט; ; מ"א; מ"ב; מ"ג; מ"ד; מ"ה* ; ; נ"ז*;</p> <p>*מפרק מ"ב ועד מ"ה לעשות יחידה סיפורית אחת ללמד פסוקים נבחרים תוך שמירה על הרצף הסיפורי.</p> <p>*פרק נ' (א'- ט', כ"ב עד הסוף) ניתן ללמד את עיקרי הדברים- מות יעקב, הישיבה במצרים מות יוסף, על מנת להבין את ספר שמות.</p> <p>ג. סיפור התהוות האומה</p> <p>שמות א'; ב'; ג'; ; י"ב (כ"ט-מ"ב); י"ג (י"ז- כ"ב)* ; י"ד; י"ט*; כ' (א'-י"ח) ל"ב; ל"ג; ל"ד (א'-ט"ז); ; כ"ז-ל"ה)*;</p> <p>*בפרק י"ג לציין רק את העלאת עצמות יוסף *פרק י"ט פראפרזה בנושא ההכנות לקראת מעמד הר סיני.</p>	<p>ליחסים בתוך המשפחה עשויים להיות השלכות הרות גורל. ✓</p> <p>מעשה אבות סימן לבנים הוא עקרון חוזר בסיפורי האבות והאימהות. ✓</p> <p>לנשים בסיפורי האבות והאימהות יש תפקיד מרכזי בקביעת גורל העם והאומה. ✓</p> <p>בסיפורי יוסף עזיבת כנען היא חלק מהתוכנית האלוהית. ✓</p> <p>הירושה בסיפורי האבות והאמהות היא לפי תכונותיו של האדם וייעודו ולא דווקא בשל היותו הבכור. ✓</p> <p>ליחסים בתוך המשפחה עשויים להיות השלכות הרות גורל. ✓</p> <p>משבר מערער את הקיים, אך מכיל בתוכו סיכוי לשינוי ותיקון ✓</p> <p>החלום בסיפורי יוסף הוא האמצעי של האלוהים להעברת מסרים ודבר נבואה. ✓</p> <p>בסיפורי יוסף הבחירה של האדם היא בהתאם לתוכנית האלוהית. ✓</p> <p>משה נחשב לסמל ומופת למנהיג אבל גם לו היו חולשות אנושיות. ✓</p> <p>הייעוד והשליחות של המנהיג בהקמת עם ועיצובו. ✓</p> <p>תרבותו ורוחו של עם מתעצבים על-פי עקרונות מכוונים ✓</p>	<p>ב. סיפורי יוסף</p> <p>בראשית ל"ז; ל"ח; ל"ט; מ'; מ"א; מ"ב; מ"ג; מ"ד; מ"ה* ; מ"ח; נ'; *;</p> <p>*מפרק מ"ב ועד מ"ה לעשות יחידה סיפורית אחת ללמד פסוקים נבחרים תוך שמירה על הרצף הסיפורי.</p> <p>*פרק נ' (א'- ט', כ"ב עד הסוף) ניתן ללמד את עיקרי הדברים- מות יעקב, הישיבה במצרים מות יוסף, על מנת להבין את ספר שמות.</p> <p>ג. סיפור התהוות האומה</p> <p>שמות א'; ב'; ג'; ; י"ב (כ"ט-מ"ב); י"ג (י"ז-כ"ב); ; י"ד; י"ט; כ' (א'-י"ח) ל"ב; ל"ג; ל"ד (א'-ט"ז); ; כ"ז-ל"ה); *בפרק י"ג לציין את העלאת עצמות יוסף *פרק י"ט פראפרזה בנושא ההכנות לקראת מעמד הר סיני.</p>
---	--	---

<p>*פרקים ל"ב-ל"ד ללמד כיחידה אחת עם דגש על פסוקים מרכזיים השומרים על הרצף הסיפורי והנושא המרכזי.</p> <p>בחירה: נושא מתוך ארבעה:</p> <p>שיבת ציון ב. נביא ונבואה ג. חוק וחברה ד. מזמורי תהלים: ספרות החכמה - הרהורים על החיים</p> <p>א. שיבת ציון</p> <p>הגעגועים לציון: תהלים קל"ז; התקומה העתידית בארץ ישראל: יחזקאל ל"ז; הצהרת כורש והעליות הראשונות: עזרא א'; בשוב ה' את שיבת ציון: תהלים קכ"ו; קשיי שבי ציון בבניית המקדש: חגי א'; עליית נחמיה וקשיי התקופה: מיסוד הקריאה בתורה וחגי תשרי: *עזרא א' (א'-ז')</p>	<p>✓ זיכרון אירועים מכוונים בחיי העם מעצבים את דמותו וייעודו.</p> <p>✓ סיפורי התהוות האומה תואמים את התוכנית האלוהית למימוש ההבטחה לאבות.</p> <p>✓ בסיפורי יציאת מצרים מתקיים מתח בין התוכנית האלוהית לבין עיקרון הבחירה החופשית.</p> <p>✓ מנהיג נע בין הצורך לקיים את שליחותו לבין ההיענות לצורכי מונהגיו.</p> <p>✓ תפקיד הנביא הוא לייצג את האלוהים ולדבר בשמו ובו זמנית לייצג את העם ולהגן עליו.</p> <p>✓ שיבת ציון היא מרכיב מהותי בזהות הלאומית של כל יהודי.</p> <p>✓ בניית בית המקדש היא סמל לשיבת העם לארצו.</p> <p>✓ החזון האוטופי לשיבה לארץ התנפץ אל מול המציאות, אבל לא שבר את רוחם של מנהיגי השבים.</p> <p>✓ בהתאם לנסיבות התקופה מנהיגי שיבת ציון פועלים לשינוי ולישימור.</p>	<p>בחירה: נושא מתוך חמישה:</p> <p>שיבת ציון ב. נביא ונבואה ג. חוק וחברה ד. מזמורי תהלים: ספרות החכמה - הרהורים על החיים</p> <p>א. שיבת ציון</p> <p>הגעגועים לציון: תהלים קל"ז; התקומה העתידית בארץ ישראל: יחזקאל ל"ז; הצהרת כורש והעליות הראשונות: עזרא א'; ג'; בשוב ה' את שיבת ציון: תהלים קכ"ו; קשיי שבי ציון בבניית המקדש: חגי א'; עליית נחמיה וקשיי התקופה: נחמיה א'; ה'; מיסוד הקריאה בתורה וחגי תשרי: נחמיה ח'; *עזרא א' (א'-ז')</p>
---	---	---

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

<p>ב. נביא ונבואה</p> <p>הקדשת הנביא: ירמיהו א'*; נביא אל מול העם: מוסר מול פולחן: ירמיהו ז' (א'-כ'); המאבק בנביאי שקר: ירמיהו כ"ח; נביא ומלך: נביא מול קונצנזוס: נביא במשבר: ירמיהו כ"ו*; נביא כמבשר גאולה: ירמיהו ל"א*;</p> <p>*ירמיהו א' (א'-י') *ירמיהו כ' (א'-י') להתייחס באופן כללי לסוגיה של המחיר שמשלם הנביא על תפקידו. *ירמיהו ל"א (י"ד-י"ט)</p> <p>ג. חוק וחברה</p> <p>קריאת שמע: דברים ו' (ד'-ט')</p> <p>חוקים חברתיים: ויקרא י"ט (א'-ד'; ט'-י"ח); דברים ט"ו (א'-י"א)*;</p>	<p>תפקיד הנביא הוא לייצג את האלוהים ולדבר ✓ בשמו ובו זמנית לייצג את העם ולהגן עליו. נביא נמצא במתח ובקונפליקט בין תפקידו ✓ כנביא לבין צרכיו האנושיים המתח של הנביא בין היותו נציגו של האל לבין ✓ השתייכותו לעם. קיימת אי הסכמה בין הנביא לבין העם לגבי ✓ מרכזיותו של הפולחן אל מול המוסר. נביא הולך נגד הזרם ופועל נגד הקונצנזוס גם ✓ במחיר אישי.</p>	<p>ב. נביא ונבואה</p> <p>הקדשת הנביא: ירמיהו א' ; נביא אל מול העם: ירמיהו ב' (א'-כ"ח) ; מוסר מול פולחן: ירמיהו ז' (א'-כ') ; המאבק בנביאי שקר: ירמיהו כ"ח ; נביא ומלך: ירמיהו ל"ח ; נביא מול קונצנזוס: ירמיהו כ"ו ; נביא במשבר: ירמיהו כ'; נביא כמבשר גאולה: ירמיהו ל"א ;</p> <p>ג. חוק וחברה</p> <p>קריאת שמע: דברים ו' (ד'-ט')</p> <p>חוקים חברתיים: ויקרא י"ט (א'-ד'; ט'-י"ח) ; דברים ט"ו (א'-י"א) ; דברים כ"ד (י- כ"ב) ;</p>
---	---	---

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

<p>חגים : דברים ט"ז ;</p> <p>סדרי שלטון : דברים י"ז (ח-כ) ;</p> <p>חוקי מלחמה : דברים כ" ; דברים כ"א (י-י"ד) ;</p> <p>קדושת החיים : בראשית ט'(ו) ; שמות כ'(יג) ; במדבר ל"ה</p> <p>*דברים ט"ו לבחור שני חוקים מרכזיים המתייחסים לחלשים בחברה. *דברים כ' (א'-ח', החוקים האנושיים, י"ט-כ' החוקים המתייחסים לסביבה) *במדבר ל"ה (ט'-כ"ח)</p> <p>ד. לא נלמד</p> <p>דמות הצדיק האידיאלית : תפילת האדם : התייחסות לבריאה ולטבע : מזמורי חרטה : שירי המעלות :</p>	<p>✓ חוקי התורה משקפים המציאות בעבר אבל יכולים להיות רלוונטיים ומותאמים לכל תקופה.</p> <p>✓ החוק המקראי הוא מקור לעיצוב ערכי החברה והלאום.</p> <p>✓ יש חוקים מקראיים שמטרתם לייחד ולהבדיל את עם ישראל משאר אומות העולם</p> <p>✓ האדם נברא בצלמו של האלוהים ובשל כך הבסיס לחוקי התורה הם ערכים הומניים</p> <p>✓ ישנה התכתבות של חוקי התורה עם המציאות הקיימת והתאמתה לערכים המנחים.</p> <p>✓ זיכרון יציאת מצרים כבסיס לדרישה מהעם לשמור את חוקי התורה.</p>	<p>חגים : דברים ט"ז ;</p> <p>סדרי שלטון : דברים י"ז (ח-כ) ;</p> <p>חוקי מלחמה : דברים כ' ; דברים כ"א (י-י"ד) ; דברים כ"ג (י-ט"ו) ;</p> <p>קדושת החיים : בראשית ט'(ו) ; שמות כ' (יג) ; במדבר ל"ה</p> <p>ד. מזמורי תהלים :</p> <p>דמות הצדיק האידיאלית : א' ; תפילת האדם : כ"ג ; ק"ל ; התייחסות לבריאה ולטבע : ח' ; ק"ד ; מזמורי חרטה : נ"א ; שירי המעלות : קכ"א ; קכ"ב ; קכ"ח ;</p>
--	---	---

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

<p>ה. ספרות החכמה - הרהורים על החיים</p> <p>איוב א'; ב' מ"ב; קהלת א'</p>	<p>✓ מעמדו של האדם שנברא בצלם כנזר הבריאה או חלק ממנה. ✓ במזמורי תהילים יש תפיסות שונות לגבי ייעודו, מקומו ותפקידו של האדם בעולם. ✓ מזמורי תהילים משקפים את הצורך של האדם להתחבר אל האלוהים. ✓ המשוררים של מזמורי תהילים נעים בין הזהות האישית לזהות הלאומית.</p> <p>✓ ספרות החכמה מעלה שאלות ותהיות לגבי יסודות האמונה. ✓ ספרות החכמה מטילה ספק בתוך הוודאות האמונית. ✓ ספרות החכמה מנסה להבין את הצדק האלוהי למול ביטויו במציאות.</p>	<p>ה. ספרות החכמה - הרהורים על החיים</p> <p>איוב א'; ב'; ג'; ד' (א-ט'); י"ג; ל"ח(א-כ"ו); מ' (א-ה'); מ"ב; קהלת א'; ב'; ג' (א-י"ב);</p>	
<p>סיפורי ראשית העולם והאנושות בראשית א'; ב'; ג'; ד'; ו' (ה'-כ"ב); ט'; י"א (א'-ט')</p>	<p>✓ האדם הוא נזר הבריאה ולא הגשים את ייעודו ✓ האנושות מתפתחת מבחינת הציוויליזציה ובו זמנית מדרדרת מבחינה מוסרית. ✓ העולם נברא בהרמוניה אל מול התפתחותו הדיסרמונית.</p>	<p>סיפורי ראשית העולם והאנושות בראשית א'; ב'; ג'; ד'; ו' (ה'-כ"ב); ט'; י"א (א'-ט')</p>	<p>חטיבה עליונה 30%</p>

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

<p style="text-align: center;">על אהבה וחסד רות א'-ד'</p> <p style="text-align: center;">או</p> <p style="text-align: center;">בין שאול לדוד שמואל א': ח'; ט'; ט"ו; ט"ז; י"ז; י"ח; כ"ד; כ"ח; ל"א;</p>	<p>✓ שלמות בריאה האלוהית אל מול התנהלותו של האדם בתוכה.</p> <p>✓ היחסים בין האלוהים והאדם האמביוולנטיים הנעים בין קרבה לריחוק.</p> <p>✓ האדם אמנם נברא בצלמו של האלוהים, אך התנהלותו בעולם איננה מעידה על כך.</p> <p>✓ נשים פועלות ומשנות גם במסגרות הפטריאכליות המגבילות אותן</p> <p>✓ גם הנשים בתקופת המקרא יכולות להיות יוזמות ומובילות שינוי.</p> <p>✓ תחושות השייכות והזרות באות לידי ביטוי במעגל האישי, במעגל המשפחתי, במעגל השבטי ובמעגל הלאומי.</p> <p>✓ המתח בין האינדיבידואלי ובין הלאומי חברתי יוצר שיח של פְּשרה, וויתור והכלה.</p> <p>✓ חסד ונתינה משפיעים לטובה על החברה ומניעים גם את האחר להתנהגות מיטיבה.</p> <p>✓ להיבטיה השונים של האהבה יש מחיר ולעתים גם שכר.</p> <p>✓ הצלחת המלך תלויה בקבלת הסמכות האלוהית</p>	<p style="text-align: center;">על אהבה וחסד</p> <p style="text-align: center;">רות א'-ד'; שיר השירים א'; ב'; ג'; משלי; אשת חיל ל"א (י"א-ל"א)</p> <p style="text-align: center;">או</p> <p style="text-align: center;">בין שאול לדוד שמואל א': ח'; ט'; י"א; ט"ו; ט"ז; י"ז; י"ח; כ"ד; כ"ח; ל"א;</p>
---	---	--

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

<p>שמואל ב': א' (י"ז-כ"ז) יש ללמד 5 פרקים ללימוד אינטנסיבי והיתר ללימוד אקסטנסיבי. הכרת הרצף הסיפורי ממוקדים ומכווני הנושא "יחסי שאול ודוד". הערכה החלופית תעשה בהתאם למחווון הנדרש בתכנית הלימודים (עמ' 31)</p>	<p>✓ מנהיג ראוי הוא מנהיג העומד בפני הלחצים של מונהגיו ופועל על-פי עקרונותיו ומצפונו. ✓ מנהיג לא תמיד פועל לתועלת מונהגיו, אלא מאינטרסים אישיים. ✓ מנהיגות דורשת תודעת שליחות, אחריות ומחויבות לפעול לטובת קיומה וקידומה של חברה יציבה. ✓ קיים מתח בין מנהיג בשקיעתו לבין מנהיג בזריחתו.</p>	<p>שמואל ב': א' (י"ז-כ"ז) יש ללמד את 5 פרקים ללימוד אינטנסיבי</p>
--	--	---

ב. מיומנויות דיסציפלינריות ומיומנויות דמות הבוגר

מיומנויות קוגניטיביות : מיומנויות להבנת הכתוב בתנ"ך, איתור מידע, ארגון המידע, והצגתו בעל פה ובכתב, הערכת המידע, היחשפות לפרשנויות מסורתיות ומחקריות, השוואת המידע למקורות פנים מקראיים וחוץ מקראיים.

חשיבה ביקורתית: בחינת המידע והערכתו, הסקת מסקנות מהשוואה למקורות פנים מקראיים וחוץ מקראיים, הבעת עמדה אישית מנומקת, זיהוי קושי בעיה ודילמה והצעות לפתרון, הבחנה בין מסרים גלויים לבין מסרים סמויים בטקסט המקראי, יכולת לגלות גמישות מחשבתית קבלת מורכבות ויצירת הקשרים חדשים .

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

מיומנויות רגשיות: זיהוי רגשות ומסוגלות הלומד לקבלת מורכבות ודעות שונות, התמודדות עימן ויכולת לוויסות עצמי.

מיומנויות חברתיות: להכיר להבין להעריך ולכבד את האחר על דעותיו השונות, והצגת רעיונות מנקודות מבט שונות. עידוד ליצירת שותפויות ושיתופיות בתהליכי הלמידה

פירוט המיומנויות הדיסציפלינריות בתכנית הלימודים (עמ' 28-29) [ועקרונות הוראת](#) התנ"ך, להתוויית דרכי הה.ל.ה בתחום הדעת.

ג. פריסת נושאי הלימוד

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

תכנית לימודים – מתווה ישן

תכנית הלימודים מחולקת לשני חלקים :

- 70% {
 - סיפורי אבות + סיפורי יוסף
 - התהוות האומה
 - נושא בחירה
- 30% {
 - הערכה פנימית – עלילות ראשית,
 - על אהבה וחסד/בין שאול לדוד

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

ד. הצעה לארגון הלמידה - מתווה ישן

מספר שאלון	תקופת הלימוד	כיתה	פרקי הלימוד	משקל	סוג ההערכה
1283	ספטמבר - נובמבר	כיתה י'	עלילות ראשית	15%	הערכה פנים בית ספרית
1261	דצמבר- מאי	כיתה י'	סיפורי אבות + סיפורי יוסף + קלי"ן	70%	הערכה חיצונית
	ספטמבר-מרץ	כיתה י"א	סיפור התהוות האומה נושא בחירה + קלי"ן		
1283	אפריל- יוני	כיתה י"א	על אהבה וחסד/ בין שאול לדוד	15%	הערכה פנים בית ספרית

ה. מתווה ההיבחנות תשפ"ה- תשפ"ו

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

כיתה	
	מתווה ישן
י"א	30% הערכה חלופית 70% בחינה חיצונית- ציון שנתי
י"ב	30% הערכה חלופית 70% בחינה חיצונית+ ציון שנתי (החל מחורף תשפ"ה)

1. מבנה הבחינה החיצונית

פרק ראשון: סיפורי האבות וסיפורי יוסף (48 נקודות)

1. שאלה על סיפורי אבות
(3 סעיפים חובה כל סעיף 8 נק').

2. שאלה בנושא סיפורי יוסף

(3 סעיפים חובה כל סעיף 8 נק').

פרק שני: סיפור התהוות האומה (24 נקודות)

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

3. שאלה בנושא סיפור התהוות האומה

(3 סעיפים חובה כל סעיף 8 נק').

פרק שלישי: נושא בחירה (16 נקודות)

4. שאלה בנושא בחירה נלמד

(סעיף א' חובה וסעיף אחד נוסף לבחירה מתוך שניים, כל סעיף 8 נק').

פרק רביעי: קל"ן (קטע נלמד ולא נבחן, להבנה וניתוח מספר בראשית או שמות) (12 נקודות)

5. שאלת חובה (7 נק')

6. בחירה של סעיף אחד מתוך שלושה. (5 נק')

1. **אפיון השאלות בבחינה החיצונית (מתווה חדש ומתווה ישן)**

לימוד העוסק בראיה כוללת ומקיפה של היחידה הנלמדת –

- באיסוף מידע וידע
- בהתייחס לאירועים ודמויות
- ברעיונות מרכזיים בראיה כוללת ומקיפה של היחידה הנלמדת.

לימוד העוסק בהעמקה והרחבה ביחידה הנלמדת-

- באיתור קושי/בעיה/סוגיה ופתרונה

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

- עיסוק בכלים פרשניים להבהרה והבנת המשמעות של הטקסט המקראי
- זיקה לטקסטים אחרים פנים מקראיים או חוץ מקראיים ,
- קשרים בין טקסטים
- ריבוי דעות ומורכבות של הטקסט המקראי
- ניהול שיח ביקורתי ומושכל סביב הטקסט המקראי.
- בשימוש בכלים ומיומנויות נדרשות, להבנה והארת הטקסט המקראי .

לימוד העוסק בהערכת המידע ביחידה הנלמדת-

- הצגת טיעון והנמקה סביב היחידה הנלמדת
- בתובנות רלוונטיות, בערכים
- בהתמודדות עם דילמות ערכיות העולות מהטקסט המקראי
- התמודדות עם סוגיות בזיקה עם טקסטים פנים מקראיים וחוץ מקראיים.

מאליו יובן שפעמים רבות במהלך הלימוד הרבדים השונים אחוזים זה בזה, קשורים ונעזרים זה בזה.

2. דוגמאות לשאלות בבחינה חיצונית

שאלות לסעיפי א ולשאלות של פרק ג [אנסיין] (שאלות 1-3)

1. שאלה של איסוף מידע וביסוס :

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוקים _____.

(1) מה עשתה/החליטה/יזמה/ביקשה _____ [שם הדמות מן הקטע]?

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

(3 נקודות)

(2) מה קרה בעקבות המעשה/ ההחלטה/ היוזמה? בססו את תשובתכם על הכתוב. (3 נקודות)

או: א.1.1 (1) מניין הגיעה/ו [שם/ות הדמות/ות] _____ ולאן היא/ הן הלכה/ו?

(3 נקודות)

(2) על פי הכתוב, הסבירו מדוע שינתה הדמות את מיקומה. (3 נקודות)

2. שאלה של הבנת ההקשר (למשל: בריאת העולם/ האדם, הבטחת הארץ, יציאת מצרים, הבטחת זרע, ייסוד המלוכה בישראל, שיבת ציון, נבואת חורבן/ נחמה, [דבקות ב]חוקי התורה, עזרה לחלשים בחברה, התנהגות בזמן מלחמה, רעיון הסבל האנושי, עקרות האישה, יחסים בתוך המשפחה, חשש/קשיים, ועוד):

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוקים _____.

בפסוק זה/פסוקים אלה בא לידי ביטוי רעיון העוסק/הקשור ב_____ . הביאו דוגמה אחת / שתי דוגמאות המבטאות/ות רעיון/ הקשר זה, והסבירו אותה/ן. בססו את דבריכם על הכתוב.

3. איתור נושא מרכזי / דמות מרכזית:

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוקים _____.

(1) ציינו/ תארו את הנושא העיקרי שבו הקטע עוסק. (3 נקודות)

(2) על פי פסוקים _____, הסבירו כיצד ניסה/תה [שם הדמות] _____ להשיג את מטרתה. (3 נקודות)

שאלות לסעיפים ב-ג (שאלות 4-10)

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

4. שאלת פרשנות:

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוקים _____
ואת דברי [שם הפרשן של ימי הביניים/מודרני] _____ שלפניכם.

(1) מהי השאלה ששואל הפרשן/ על איזו שאלה עונה הפרשן / מהו הקושי שמעלה הפרשן?
(3 נקודות)

(2) הסבירו את התשובה של הפרשן על השאלה

/ הסבירו כיצד מיישב/ פותר הפרשן את הקושי שהעלה, ועל מה בפסוקים _____ [הפסוקים הרלוונטיים מהתנ"ך] מבסס הפרשן את תשובתו/
פירושו? הסבירו את תשובתכם.

/ לדעתכם, האם הפירוש מיישב/פותר את הקושי שהעלה הפרשן? נמקו את תשובתכם. (4 נקודות)

5. שאלת השוואה (דמויות, מצבים, התנהגויות וכו'):

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוקים _____
ו[שם הספר] _____, פרק _____, פסוקים _____.

(1) ציינו נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין שני הכתובים/ציינו שני הבדלים בין שני הכתובים.
(3 נקודות)

(2) הסבירו מה אפשר ללמוד מן ההבדלים על השינוי שחל ב_____ [שם הדמות]. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

או: הסבירו את הלקח / המסר העולה מן ההבדלים בין שני הכתובים. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

או:

5. 1. קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוקים _____

ואת הקטע מדברי _____ [קטע חוץ-מקראי/ קטע מן המחקר/ קטע משיר] שלפניכם.

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

- (1) ציינו נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין קטע חוץ-מקראי/ קטע מן המחקר/ קטע משיר שלפניכם לכתוב המקראי. (4 נקודות)
- (2) הסבירו מה אפשר ללמוד מן ההבדל בין הקטעים שציינתם בתת-סעיף (1) בנוגע להבנת הקטע המקראי הזה/ להבנת הדמות/להבנת המצב. (3 נקודות)

או:

- (2) הסבירו את התרומה של הקטע החוץ-מקראי להבנת הקטע המקראי. (3 נקודות)

6. שאלת "יש הטוענים...ויש הטוענים" + הסבר של כל טענה ועימות כלשהו בין שתי הדעות המנוגדות:

קראו [שם ספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____.

יש הטוענים כי _____.

ויש הטוענים כי _____.

(1) הסבירו כל אחת מן הטענות ובססו אותן על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קראו גם _____ [שם הספר], פרק _____, פסוק/ים _____.

האם פסוק זה/ פסוקים אלה עולה/ים בקנה אחד עם הטענה הראשונה/הטענה השנייה? נמקו את תשובתכם ובססו אותה על הכתוב. (3 נקודות)

7. שאלת עמדה: דיון ערכי / ביקורת על דמות מקראית:

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____.

על פי המתואר בקטע שלפניכם, מהי עמדתכם בנוגע ל/ התנהגות של _____ [דמות אחת/ שתיים מן הדמויות/ כל אחת מן הדמויות] דרישת

החוק / דרישת הנביא/ דרישת המנהיג/ דרישת המשורר? נמקו את תשובתכם ובססו אותה על הכתוב.

8. הבנת מושגי יסוד בלימוד תנ"ך:

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____.

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

או : קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____, פרק _____, פסוק/ים _____, פסוק/ים _____.
הסבירו כיצד בפרק/ים/ פסוק/ים שלפניכם בא לידי ביטוי הרעיון של _____
["מידה כנגד מידה", שכר ועונש/ סוגי גמול / תפיסת אלוהות, ועוד] בהקשרו בקטע זה. בססו את תשובתכם על הכתוב/ הכתובים.

9. זיהוי של אמצעי ספרותי/ רטורי והבנתו ושאלה על מטרת השימוש בו, הדגמה וביסוס :

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____.

(1) בקטע זה יש שימוש באמצעי ספרותי _____ (מילה / שורש/ ביטוי מנחה, חזרה, דימוי / מטפורה, מצלול, ריבוי/ רצף פעלים/ שאלה

רטורית/ אירוניה/ כינויים לדמות, ועוד). הדגימו את השימוש באמצעי זה בעזרת דוגמה/ות מן הקטע. (2 נקודות)

(2) הסבירו מה תורם השימוש באמצעי זה להבנת המסופר/ הדמות בקטע זה. (5 נקודות)

10. שאלה הדורשת הבנה של מורכבות של דמות/ מניעים של דמות/ מצב :

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____.

(1) הסבירו את ההתנהגות של הדמות/ יות/ המניעים של הדמות/ות/ המצב _____ באופן חיובי. בססו את תשובתכם על

הכתוב. (4 נקודות)

(2) הסבירו את ההתנהגות של הדמות/ יות / המניעים של הדמות/ית/ המצב _____ באור שלילי. בססו את תשובתכם

על הכתוב. (3 נקודות)

ז. דרכי היבחנות לתלמידים כבדי שמיעה וחירשים (07 קוד 3-4 או ברמת חומרת מוגבלות ב'ג'):;

להלן שלוש הדרכים האפשריות להיבחנות :

1. שאלון רגיל + 10 נקודות לציון הבחינה (לא לציון המגן).

2. בחינה בית ספרית באישור מפמ"ר .

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

3. בחינה בית ספרית שמורה לוקח מבית ספר אחר באישור מפמ"ר ומקבלה רק בבוקר הבחינה.

ח. נהלי כתיבת הבחינה:

כתיבת בחינת הבגרות הבית ספרית נשאר באחריות ביה"ס בו לומד התלמיד. תהליך כתיבת הבחינה ואישורה הסופי, יעשו על ידי הפקוח על הוראת התנ"ך והמדריך מטעמו.

בחינת הבגרות הבית ספרית, תכתב על פי הכללים של כתיבת בחינת בגרות על כל מרכיביה. דוגמא ניתן למצוא באתר תנ"ך ממלכתי.

ביה"ס שיבחרו לא לחבר את בחינת הבגרות יוכלו:

1. לקחת את הבחינה מבי"ס אחר, באישור הפקוח על הוראת התנ"ך והמדריך מטעמו. טופס הבחינה יגיע לביה"ס רק בבוקר הבחינה.
2. לקחת בחינה שנכתבה על ידי צוות מקצועי לכו"ח באישור הפקוח על הוראת התנ"ך והמדריך מטעמו. טופס הבחינה יגיע לביה"ס רק בבוקר הבחינה.

בשתי האפשרויות הבחינה תיבדק בביה"ס בו לומד התלמיד.

ט. לו"ז הגשת בחינה בית ספרית לאישור הפקוח על הוראת התנ"ך

תלמידים הניגשים בחורף

1. עד ה 15.11 הבחינה תישלח במייל מביה"ס, לפקוח על הוראת התנ"ך והמדריך מטעמו.
2. עד ה 1.12 הבחינה תוחזר לביה"ס עם הערות.
3. עד ה 5.12 הבחינה תוחזר לפקוח על הוראת התנ"ך והמדריך מטעמו.
4. עד ה 15.12 הבחינה תאושר ע"י מפמ"ר תנ"ך.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

5. לצורך פקוח ובקרה על ההערכה, בית הספר יידרש לשלוח מדגם אקראי של מחברות ההערכה, בהתאם לבקשתו של המדריך מטעם הפקוח על הוראת התנ"ך.
כל ההתנהלות תהיה המייל.

תלמידים הניגשים בקיץ

1. עד ה 15.3 הבחינה תישלח במייל מביה"ס, ל פקוח על הוראת התנ"ך והמדריך מטעמו.
2. עד 20.4 הבחינה תוחזר לביה"ס עם הערות.
3. עד 25.4 הבחינה תוחזר לפקוח על הוראת התנ"ך והמדריך מטעמו.
4. עד 30.4 הבחינה תאושר ע"י מפמ"ר תנ"ך.
כל ההתנהלות תהיה במייל.

בברכה,

ד"ר - צ'ינון.

מנהלת תחום דעת תנ"ך ממי'